Ч. 196 (10.873). Львів, неділя 5. вересня 1926 Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLIV

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.



ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Ліга Націй.

*Женева, 3. вересня 1926.*

Нині дальше радила повна реорганізаційна комісія. Звіт принято і заапробовано приняті вчора поправки польської делегації.

На конференції, в якій брали участь льорд Сесіль, Дрімонт і Мотта, Сесіль відкликав зголошену на підкомісії поправку, а зголосив резолюцію, яка жадає спеціяльного голосування Зборів у справі постійних місць, що збільшило би значіння тих місць. Уступ тої Сесілевої поправки звучить: „Комісія доручає створити в Раді Ліги місця поновно виборні, які позволяли би управненим до тих місць членам Ради бути членами Ради необмежений час доти, доки матимуть довіря инших членів Ліги. Щоби надати тим місцям характеру поваги і певности, комісія передбачила, що Збори визначать їх не рівночасно з вибором непостійних членів, але шляхом спеціяльного вибору.

Щоби не було перерви, підчас якої краї, які мають слушні права до місць поновно виборних, могли би відчувати непевність щодо свого положення, комісія рішила, що перше визначення держав, яким признається поновну вибиральність, відбудеться зараз після вибору в 1926 р. Щоби не було враження непевности щодо посідання тих місць, комісія відкликала внесення про владу Зборів у ділянці рішання в справі поновної вибиральности, яка торкається всіх непостійних місць членів Ради Ліги.

У принятім звіті є при кінці речення, яке точно означує звязок, який заходить між створенням постійного місця в Раді і трьох непостійних місць. Той звязок докладно означує інтенцію комісії, яка основується на тім, щоби створення постійного місця для Німеччини і трьох нових непостійних, наново вибиральних місць представити зборам і признати не як одночасну розвязку політичного питання. Ця саме розвязка згідно з інтенцією комісії має зліквідувати кризу, яка повстала в березні у Раді Ліги Націй.

Реорганізаційна комісія приняла внесення швайцарського дел. Мотти, яке висловлює жаль з приводу того, що годі приняти домагання Еспанії. На пропозицію льорда Сесіля принято резолюцію, яка просить еспанського делегата, щоби свому урядові висловив надію, що підкомісія розгляне прихильно старання комітету, який змірає до заспокоєння домагань Еспанії.

У колах Ліги думають, що цей апель не матиме впливу на резолюцію еспанського уряду.

Мельо Франка, бразилійського делегата до Ліги Націй, урядово відкликано і він вернув до Парижа. У Женеві остався лише в характері обсерватора Монтаріос.

## З польських справ.

**Марш. Пілсудський на маневрах. — Наради в справі організації воєнного промислу. — Реорганізація воєвідств і старосте. — Поголоски про димісію мін. Суйковського.**

*Варшава, 3. вересня 1926.*

Марш. Пілсудський, що забрався до реорганізації польської армії від стіп до голови, що завів спеціяльну інституцію генеральних інспекторів армії, щоб мати цілу військову машинерію в своїх руках, — виїхав до Вильна, щоби взяти участь в маневрах кавалерії в районі Підбородя. З Пілсудським виїхав ген. інспектор армії Ридз-Сьмігли.

Сьогодня рано президент Мосціцький прибув до будинку міністерства військових справ, де відбулася дальша конференція з циклю нарад, присвячених організації воєнного промислу, який інтензивно і скоро розбудовується. В конференції взяли участь генерали Конажевський і Литвинович, полковник Машішевський, ген. Кшимінський. Наради затягнулися до 2. год. попол.

В міністерстві внутрішніх справ виробляються проєкти для реорганізації воєвідств і старосте. Реорганізація тих урядів має бути переведена радикально — згідно з поправками комісії Бобжинського. Перед остаточним вирішенням справи відбудеться в міністерстві внутр. справ спеціяльна конференція воєводів.

Ходять чутки про те, що мін. освіти Суйковський має небавком уступити. Скільки в тих поголосках правди, годі збагнути.

### СРСР. і балтійські держави.

*Варшава, 3. вересня 1926*

„Пшегльонд Вєчорни" подає, що запропоновані радянським урядом переговори в справі пакту про неагресію в Ризі не розпочалися з причини недуги тамошнього міністра закордонних справ. Анальогічні переговори, які мають вестися з Естонією і Фінляндією, відложено, як показується, аж до закінчення нарад Ліги Націй.

### Заговір у солунському гарнізоні.

*Париж, 3. вересня 1926.*

Сюди прийшли вістки з Атен, що в Солуні арештовано 8 вищих офіцерів тамошнього гарнізону за участь у заговорі проти теперішнього уряду. Стверджено, що солунський гарнізон був головною опорою заговірників.

### Смерть ґен. Ву-Пей-Фу.

*Льондон, 3. вересня 1926*

„Таймс" повідомляють з Шанґаю, що відомий генерал Ву-Пей-Фу помер. Його наслідником іменований ґенерал Тсін Сун-Нао.

### Арештування комуністів у Варшаві.

*Варшава, 3. вересня 1926.*

У Варшаві викрито таємну комуністичну друкарню. У звязку з тим викриттям арештовано ок. 100 осіб, які замкнено у превентивному арешті. Арештовані — майже самі молоді люде. Таємна друкарня містилася при вул. Мокотовській ч. 50. Кажуть, що цю друкарню спроваджено з Англії. Н лькалі, куди часто заходили посли з незалежної хлопської партії Балін, Восвудський і Шапір, знайдено багато відозв, які забрано спеціяльним тягаровим самоходом. Прокуратура виступила з домаганням видати в руки судових властей послів Баліна, Восвудського і Шапіру.

## Відворот?

**За припинення оргії жидівської преси.**

Після ганебного вбивства от. Петлюри жидівська преса попала була в якийсь шал. Гльорифіковано вбийника, опльовувано память людини, яка все зробила, щоби в днях хуртовини по своїм силам забезпечити жидівське населення перед розшалілими бандитськими елементами. В свойому звеличуванні жидівська преса посунулася не лише поза межі дозволеного, але почала фабрикацію видуманих доказів і „наглядних засвідчень", як це можна було оцінити по інтерву з бандитом Данченком.

На процесі Шварцбарта мали Жиди доказати світові, скільки то соток тисяч українські вояки під проводом і на приказ пок. Петлюри порізали невинних Жидів. Одначе — чим ближче до процесу, то тимбільше остигає жидівський розгін, наступає відворот.

Ми вже згадували про пропозицію оборонця Шварцбарта адвоката Торреса, в якій він обіцює не атакувати Петлюри, якщо Українці стримаються від наступу на Шварцбарта.

Тепер вже й жидівська преса звільна починає приходити до памяти. „Лодзер Тагеблят" з 1. вересня застановляється над наслідками, які потягне за собою в українсько-жидівських відносинах ганебний вчинок Шварцбарта. Мовляв, вчинок Шварцбарта можна зрозуміти з точки інстинкту, але не політичної доцільности. Вбивство Петлюри збудило дрімлюче, але притуплене почування ненависти Українців у відношенні до Жидів. Через вчинок Шварцбарта поглиблюється пропасть між двома народами, які мусять співжити зі собою. Гльорифікувати вчинок пімсти, як якесь геройство, значить збуджувати пристрасти серед українського народу, погіршувати положення Жидів.

Ну, ну, підождемо на поправу Жидів, хоч — правду кажучи — ті „пристрасти" мають глибшу основу, як думає „Лодзер Тагеблят".

### Траґедія любовної пари.

*Львів, 4. вересня 1926.*

Вчора в полудне далися чути стріли в сусідстві ресторану на Високім Замку. Дозорець плянтації побіг у напрямі стрілів і побачив на траві мущину й жінку вже в передсмертних судорогах. Небавком явився і лікар Ратункового Поготівля, як також міський лікар д-р Літвинович, які могли ствердити тільки смерть двоїх людей. Показалося, що мущина стріляв наперед до жінки в голову, шию і груди, а потім впакував собі кулю в серце.

З документів виявилося, що самовбийником був 30-літні Антін Череп, шльосар при міських трамваях, зам. при вул. Жовківській 153. Його вбита товаришка — це Марія Задушкова, жінка шевського майстра Фердинанда З., зам. при вул. Руській 6. Її чоловік від двох літ на Кульпаркові, тому Задушкова жила у свого батька Ткачука в Замарстинові, де й пізнала Черепа. Обоє полюбилися, а що не мали ні змоги, ні виглядів побратися, покінчили самовбивством. При Черепі знайдено лист з дати 2. ц. м., в якому та саме причина смерти подана.

### Біржа.

**Гроші.**

На девізовій біржі таксували курс доляра в готівці на 8·96—8·98, а чеки на Ню Йорк 9·00—9·01. У приватних оборотах курс доляра вагався від 8·95—8·97 і пів при дуже малому заінтересованні.

**Збіжа.**

В біржевих оборотах застій. Поза біржою купували ячмінь до Варшави по 25 зол. Загалом теперішні ціни оцінюють як за високі, а експорт як неможливий, бо ціни перевищують паритетні ціни. Настрій здержливий, бо сподіються знижки цін. Пшениця нова двірська з нег. дост. 44·75, пшениця нова селянська з нег. дост. 41, жито нове з нег. дост. 29, овес новий з нег. дост. 23·50.

## Два велитні.

*Львів, 4. вересня 1926.*

Змагання Польщі до війни з Рад. Союзом не є лише кулявою еманацією польської дійсности, не є лише кривою лінією незавидних польських відносин, але воно корінитьсся в сучасних противенствах двох велитнів: III. Інтернаціоналу і неписаного Інтернаціоналу англьосаської раси, Радянського Союзу, що займає шесту частину світового суходолу, і Великої Британії та Зединених Держав, що панують над морями і континентами. Польща зі своїми змаганнями є тут тільки знаряддям сили вищої, більшої, сили безконечної. Хоч авантюрництво є складовою частиною польської національної психіки і хоч польські гордійські вузли зі всесильністю фатума пхають Польщу на шлях воєнного конфлікту, то — очевидно — сама Польща не заризикувалаб рішучого кроку у відношенні до Рад. Союзу. А приготовляється вона до нього також по наказу згори, підготовляється тому, що її пхають в пащу війни бажання і наміри впертого, неподатного, волево-залізного англьосаського світа.

Англійське „Rule Britania" і жагучий гін комуністів до проведення і здійснення всесвітньої революції стрінуться тут в Польщі, а вірніше на українсько білоруських землях, стрінуться тут супротивні ударні сили із зародками рішення в один або другий бік.

Англійська політика у відношенні до більшовиків пробувала вже ріжної тактики: від допомоги Денікінові до переговорів Мек Донельда і визнання Рад. Союзу de iure; від бльокади до торговельних взаємин. Одначе всі спроби осідлати розгін комуністів були досі безвислідними. На кожному кроці, в кожному місці Велика Британія почувається загроженою. Не тільки її інтереси в Китаю (Кантон), не тільки в Індіях, Малій Азії, Єгипті, чи деинде в кольоніях, а навіть частинно в домініях, але навіть самою Англією стрясає пропасниця довготріваючого гірничого страйку. Донедавна спокійні, зрівноважені англійскі робітники домагаються ні менше ні більше, тільки націоналізації (монополізації) копалень.

Чи може бути більша зневага для світогляду, чи може бути різкіше і грізніше нехтування усвяченого права власности, боєвої приватної ініціятиви, вільної купецької калькуляції, необмеженої свободи ділання і необмежених індивідуальних можливостей, як таке домагання. Тут уже край всьому.

Поруч Великої Британії значне, хоч не в такій мірі, затрівоження виявляє й її посестра: Америка (Злучені Держави). Відмовляючись від европейських політичних асоціяцій (Ліга Націй), себ-то від поволенних европейських клопотів, Америка не відмовляється від тихої співпраці з Великою Британією, особливо там, де загрожені велич і світове панування англьосаської раси. Крім того Рад. Союз загрожує й Америці, загрожує її інтересам в Китаю, а особливо своїм порозумінням з Японією, тим більше, що в Злучених Державах рахуються з неминучістю американсько-японської війни.

Велика Британія, перевівши реґуляцію своїх воєнних боргів в Америці і добившись повної залежно-

## НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.



## З театрального мистецтва.

**Український театр під дир. О. Міткевич.**

Добре знаний галицькому громадянству Український Театр О. Міткевичевої кінчить своє, розпочате в груді минулого року, турне по Польщі і в жовтні ц. р. вертає до Галичини на Ярослав-Львів, де задержиться і дасть низку вистав.

У склад театральної дружини тепер входять: п-ні Бенцалева, Кривіцька, Кесипова, Міткевичева, Міткевичівна, п-ове: Бенцаль, Боровик, Кесипа, Кривіцький, Миколенко, два брати Пухальські, Побулавець та ин. Режисер п. М. Бенцаль, адміністратор п. Гарасименко, дирігент і капельмайстер п. Цисик.

Окрім минулорічного репертуару готовиться до постанови: „Не співайте півні" Василька, „Життя людини" Андреєва, „Сім повішених" Вогож, „Блакитний лис" (Ленгієля з мадярського), „Заздрість" Арцибашева.

По дорозі до Галичини завітав театр і до Домбровського району, де гостить уже коло місяця. Солідні артистичні сили, найкращий наш побутовий репертуар, серіозне відношення до справи театральної дружини й талановита режисура п. Бенцаля виробили цьому театрові й між чужими добру марку та забезпечують поводження як художнє, так і матеріяльне. Свідчить про це хочби те, що в такому Заверцю, невеличкому промисловому місті під Ченстоховою, де ні одна польська чи російська трупа, які сюди час до часу заглядають, не може без дефіциту видержати і двох вистав, театр Міткевичевої дав при постійно переповненій театральній салі 8 вистав, на що складалися: Маруся Богуславка, Циганка Аза, Ой не ходи Грицю, Запорожець за Дунаєм, Ніч під Івана Купала, Майська Ніч, Вій та Дні нашого життя Андреєва.

Тепер трупа ця на спеціяльні запрошення обіздить найближчі околиці Заверця, де є більше скупчення робітників та пригідні до вистав салі; дружина тішиться всюди великим поводженням.

Трудно вдержатися, аби при цій нагоді не висловити жалю, що найкращий наш театр на західних українських землях майже рік мандрує по чужині, витираючи найбільші польські „діри", а Львів, Станиславів, Тернопіль, Луцьк, Рівне, Перемишль і инші більші та менші наші міста в цей час залишаються без театру... Виною тут очевидно не артисти.

Але нема злого, яке не вийшло би на добре: по найдальших закутинах Польщі лунає українське слово, хапає за душу українська пісня, викликуючи подив для нашої штуки й нашої праці. Ми, вигнанці з України, що стільки гарних хвиль завдячуємо цьому театрові, складаємо цілій його дружині щиру подяку.

**Вигнанець зпад Дніпра.**

## Всячина.

**Фільмова школа в Берліні.** З днем 1-го жовтня входить у життя перша в Німеччині фільмова школа „Уфи" під дирекцією дир. Р. Бібраха. Нова школа має на меті фахове виховування фільмових артистів і є уладжена на зразок вищих фахових шкіл з однорічним часом навчання. Наука в школі розпадається на теоретичну і практичну й обіймати ме історію й техніку фільму (проф. д-р В. Гофман-Гарніш), історію й техніку вбрання, гігієну тіла (д-р Н. Кавфман), гімнастичні вправи й танець (Ютта Клямт), фехтування (Р. Бернгардт), практичне вишколення для знимок, техніку шмінкування й ин. (дир. Бібрах). До школи приймають дівчат з укінченим 16-им роком, хлопців по скінченні 18-го року. Вимагають також відповідної загальної освіти. Дефінітивне приняття наступає після 6—8 тижнів. Місячна оплата виносить 30 марок. Абсольвенти школи діставатимуть окремі свідоцтва.

## Зі спорту.

**„Скала" (Стрий) — „Беркут" (Перемишль 4:3 (4:0).**

В середу, дня 1. п. м., відбулися в Стрию в парку Иордана перші змагання в копаному мячі за кубок, жертвований Т-вом „Дністер" у Львові. На початок пішли дві українські краєві дружини: „Беркут" з Перемишля і „Скала" зі Стрия. Гра, ведена весь час дуже гостро й завзято, була обильна в багато цікавих моментів. Перша половина належить виключно до „Беркута", який, використовуючи найслабше місце „Скали" — її воротаря, через своїх нападників переводить цілу серію більше або менше вдачних виступів, вислідом чого є чотири гол-и, з яких два повинен був воротар „Скали" оборонити. В другій половині образ міняється. „Скала", яка в першій частині гри держалася пасивно, вражена невдачею, перебрала тепер ініціятиву в свої руки, а властиво в ноги. Її напад, піддержаний допільно поміччю, веде стихійно до цілого ряду акцій проти воріт „Беркута", яких боронив славний Дрозд. Йому й сумеркові, серед якого велась кінцева боротьба, завдячують Беркутівці, що „Скала" вспіла ледви три рази загнати мяч у сітку Перемишля, що вийшов тим самим зі змагань переможцем. На загал беручи, обі дружини були рівнорядними силами. Найкращим грачем з усіх—воротар Беркута. Суддя В. Стоцький (зі Львова) мав важку задачу вести надзвичайно гостру гру з обох сторін, без найменшого порядку на бічних та брамкових автах, де товпилася стрийська публика серед невгаваючих окликів негодування з рішень судді, некорисних для Стрия. Вдруге слід подбати управам клюбів про лад на грищу.

**В. С.**

**ПОЗІР!! СИТКІВКАРІ! ПОЗІР!!**

**Український Львівський Клюб Ситківкарів** устроює з рамени Спортового Союза загально-краєві змагання у Львові в днях 19, 20, і 21. вересня ц. р. Роздані будуть: одна мандрівна клюбова нагорода і 3 індивідуальні нагороди. Зголошення письменно і устно у п. Вінцковського товариство „Спорт", Львів, вул. Оссолінських 8. до дня 15-ого вересня. Проситься усіх ситківкарів з провінції, які перечитають оповістку, подати дальше знайомим, що грали або грають в ситківку.

**Український Львівський Клюб Ситківкарів:**

Голова: 3—7 За секретаря:
**Шепарович,** інж. **Вінцковський**

## ☦ Посмертна згадка.

**Івась,** найдорожчий син **о. Павла і Ольги Штокалків** з Кального, ученик VII. кл. бережанської гімназії, помер дня 28. серпня ц. р. в Уляновї над Сяном в домі вуйка Володимира Іванця, начальника суду. Вічна Йому память!

**За упокій душі бл. п.**

**Ярослава Кулачковського**

завідуючого дир. „Дністра"

відправиться

**ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ**

**З ПАНАХИДОЮ**

у вівторок дня 7. вересня 1926. в год. 8. рано в церкві Успення Пр. Діви Богородиці, на яке запрошує

**Дирекція Тов-а „Дністер."**

## ОПОВІСТКИ.

**Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського** у складі 30 осіб виступає:
Неділя 5.IX. Золочів.
Понеділок 6.IX. Броди.
Вівторок 7.IX. Броди.
Четвер 9.IX. Винники.
Пятниця 10.IX. Винники. 193 23-?

**Продаються популярні катехитичні Проповіди** о. Шлівінського в перекладі о. д-ра Левицького по ціні 7·50 зол., порто 1 зол. Замовляти: Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.
398 2—3

**З гімназії УПТ. в Рогатині.** Початок шкільного року дня 1. вересня. Додаткові вступні іспити до I. VIII доповнюючі і поправочні дня 14. вересня (год. 8. рано). Додаткові вписи (о скільки є в котрій класі місце) до 14. вересня включно. — З Головної Управи УПТ. 386 3—3

**До відома П. Т. Студентів** Подається до відома, що подання о принятя на мешкання в Акад. Домі на шк. рік 1926/7 належить вносити до Виділу „Студ. Громади" при вул. Супінського 21 найдальше до 20. вересня 1926. В поданню належить докладно представити своє матеріяльне положення долучаючи свідоцтво убожества. Вказаним було би, щоби петенти долучували також опінію „Пов. Коміт Акад. Дому" взглядно визначніщих громадян. Студенти університету мусять бути також членами Студ. Громади. Мешкання будуть видані до ужитку студентів з днем 1. жовтня 1926 р. Ці товариші, які до цего часу внесли подання без відповідного мотивування, зволять до вище згаданого реченця внести доповнення. Львів, дня 31. серпня 1926 р. *Виділ „Студ. Громади"*. 1—1

**Канцелярія Краєвого Товариства** господарського „Сільський Господар" у Львові повідомляє П. Т. Членів, що в дні 6. вересня ц. р. уладить спільне оглянення господарської вистави на повистановій площі у Львові. — Охочих взяти участь повідомляє, що збірка означена на годину 10 рано в домівці Товариства при вул. Зіморовича ч. 20. I. пов. відки учасники удадуться на виставу. 1—1

**До відома членам „Міщанського Брацтва".** В неділю, 5. вересня ц. р. відбудуться в „Міщанському Брацтві" сходини членів в цілі обговорення справи організації освітної праці, викладів, рефератів для членів „Міщанського Брацтва". Реферат виголосить проф. Мих. Галущинський. Початок реферату о год. 12. в полудне. Проситься о численну участь. — *Виділ М. Б.* 421 1—1

**Пятнацятьлітний Зїзд Товаришів,** які зложили матуру в українській гімназії в Перемишлі 1911 р. відбудеться дня 29. вересня ц. р. в Перемишлі. Зголошення слати на адресу: Олександер Костик, Львів, Ринок 10. Адмін. „Діла". — Д-р Дашкевич Роман, Костик Олександер.
81 1—3

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДВА ученики (учениці) нищих кляс середніх шкіл знайдуть помешкання з харчем. Зголошення: Маєвська, вул. Жулінського 10. (середмістя). 389 2—2

ГОДИННИКИ і будильники з 3 літною гарантією поручає найдешевше І. З. Бактрог, Львів Сиктуська 29. 152 10—10

НЕОНІЛЯ ТАНЯЧКЕВИЧ сирота по священику, паросі Закомаря не маючи жадної рідні, живе в тяжкій біді, просить о ласкаву поміч і запомогу. Ласкаві датки слати на адресу Неоніля Танячкевич, Львів 15, Богданівка ч. 1 А. 2—3

ПРИЙМУ двох учеників з нищої гімназії. Шептицьких 30 II. 2—3

ПРИЙМУ на станцію учеників або учениці. Качмарська, Вишневецьких 2. II. бічна Листопада. 417 2—3

ПОБІЛЬШИЛА Я робітню і приймаю всілякі роботи входячі в обсяг жіночого кравецтва по умірковаких цінах „Йоланда", Сташіца 8. бічна Хорущини. 422 1-3

ПЛАЩІ, КОСТЮМИ виконує добре і дешево передвоєнна фірма Жіночий кравець Н. ПОЛЛЯК, Львів, Личаківська 19. партер в подвірю, давнїше Ягайлонська. 420 1—2

МОХ ІВАН підхорунжий УГА. мав бути в 1924 і 1925 р. в Севастополі в науковім заведенню. Хто знав би про Його місце побуту зволить ласкаво повідомити батька Миколу Моха в Звенигороді пч. Старе село.

ВДОВА по лікареві прийме на здорове, сонящне мешкання заможніщі панночки. Опіка, фортепян. Зголошення до Адм. під „Околиця панської". 404 2—2

ХТО знав би дещо за Петра Нидзу ур. у Львові, що служив в 1918 р. при У. Г. А. зволить ласкаво повідомити родичів. Стефан Нидза, Львів, вул. Зіморовича ч. 12. партер. 431 1—1

ПРИЙМУ учеників на станцію. Зголошення вул. св. Зофії 62. 430 1-2

1 ЗОЛ. 50 СОТ. коштує одна ложка, ніж або вилки з хінського срібла у Мандля Коперника 14. проти Кіна Коперник.

1 ЗОЛ. 70 СОТ. коштує один ніж з хінського срібла у Мандля Коперника 14. проти Кіна Коперник. 432 1—10

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю — з хінського срібла у Мандля, Коперника 14 проти кіна Коперник.

## ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



**Загальні Збори**

**Кружка Рідної Школи ім. І. Франка в Калуші**

відбудуться 26. вересня ц. р. в 3. год. пополудні в салі Народного Дому.
428 Всіх Членів проситься прибути. 1—2

**Конкурс**

на фахову кравецьку силу до ведення робітні суконь від 1. жовтня 1926. Зголошення устні або письменні з відповідними свідоцтвами фахового знання і практики, евентуально поруеннями принимаються в урядових год. 8—1 і 3—6 попол. що дня. Платня після умови.

Жіноча спілка промислова
**„ТРУД", Львів, Ринок 39.**
(власний дім).
429 1—3

**Ширіть наш часопис!**

румунську. Тому до української мови не треба вживати ні підручників, ні зошитів, ні книжок, бо це обтяжилоб програму навчання.

З уваги на те почали тепер буковинські Українці нову боротьбу за українську народню школу. Треба знати, що перед війною народня школа обіймала майже все дїточе населення Буковини у 96 відсотках. Нині часи цілковито змінилися. Відсоток дітей, що користає зі школи значно понизився. Понизився тому, що румунська школа взагалі українській дитині нічого не дає і дати не може. Вона її радше затуманює і замісць стати джерелом освіти поглиблює темноту і причиняється до зросту неграмотности. До неї немає населення ніякого довіря.

З початком серпня ц. р. відбулося заходом тамошніх Українців велике шкільне віче в Чернівцях. Віче випало величаво. Взяла в ньому участь надсподівано велика маса селян і робітників. Воно приняло такі резолюції:

„Ми представники українського селянства і робітництва від усіх майже сіл і містечок Буковини, а також жінок, трудової інтеліґенції та молоді високих шкіл найрішучіше протестуємо проти зрумунізування нашої школи румунською владою. Наслідки восьмирічної румунізаційної політики на полі шкільництва є такі, що українська молодь у шкільному віці лише даром тратить час і не виносить ніякої користи з чужої школи, в чужій незрозумілій мові. Ми всі, платники податків, майном і кровю, домагаємося:

„Привернення з початком наступного шкільного року навчання всіх предметів українською мовою по школах Буковини.

„У тих українських громадах, де за часів Австрії не було школи, домагаємося заведення українського шкільництва.

„Привернення навчання в українській мові в Чернівцях, Винниці, Кіцмані, Сереті і Вашківцях, де були українські гімназії. Заснування українського університету в Чернівцях, а тимчасово відкриття українських катедр мови, літератури та історії на теперішньому університеті. Утворення двох українських семинарій: жіночої та хлопячої в Чернівцях. Привернення викладової української мови в ремісничих школах у Винниці, Сторожинці і Кіцмані.

„Усунення зі шкіл усіх учителів, що не володіють українською мовою, і повернення до роботи всіх тих учителів, що їх румунська влада викинула зі шкіл або перенесла на румунську територію".

По війні це перший гідний і статочний відрух буковинських Українців на всі ті нечувані насильства та надужиття румунського боярства у відношенні до українського народу, хоч відноситься він поки що виключно до румунської політики на полі шкільництва.

# НОВИНКИ.



— **Подвійна мірка.** З Берліна пишуть нам: З добре поінформованого джерела довідуємося, що між румунським правительством і Жидами в Румунії ведуться переговори в справі „зміни системи" супроти Жидів. Переговори добігають кінця й мають принести Жидам деякі важні уступки. Між иншим будуть повернені до служби Жиди-вчителі, жидівським учням буде можливо святкувати суботи, а, що найважніше, для Жидів буде отворена учительська семинарія в Чернівцях. Колиб це мало бути правдою, то виходить, що румунське правительство прикладає до Жидів иншу мірку, ніж до Українців, які даремне ждуть реституції державної (тепер зрумунщеної) вчительської семинарії в Чернівцях та дозволу на отворення замкненої владою приватної семинарії Тов. „Українська Школа".

— **104-лїтний старець - Українець.** Минувшого тижня привезено до шпиталю в „Ст. Боніфейс (передмістя Вінніпеґу, Манітоба, Канада), одного з найстарших віком чоловіка, який має за собою 104 роки життя. Цим старцем є Стефан Козяр, український фармер з місцевости Лейдівуд у Манітобі. Він родився на Україні, як подає англійський часопис, в 1822 році за часів панування Олександра І. Його батько Микола брав участь у наполеонських війнах, коли то Наполеон походом ходив на Москву. Приїхав до Канади 22 роки тому і весь час жив на фармі в місцевости Лейдівуд, де живуть його дві віддані дочки. Його не взяли до шпиталю, а примістили в приюті для старців задля його старечого віку. (Канад. „Український Голос").

— **Нові видання Української Академії Наук у Київі.** В останньому часі появилися такі нові видання УАН.: Декабристи на Україні, збірник під редакцією С. Єфремова й В. Міяковського: Етноґрафічний Збірник, том II., під редакцією А. Лободи й В. Петрова (з розвідками М. Гайдая, Д. Дмитрюка, Е. Кагатова, К. Квітки, М. Корниловича, М. Левченка, П. Попова й В. Щепотєва); Жорників І.: Промисловість Київщини; Первісне громадянство та його пережитки на Україні, Збірник під редакцією Кат. Грушевської (з розвідками М. Возняка, К. Грушевської, М. Грушевського, К. Копержинського, Ф. Савченка, Л. Шевченка, й и.); Шарлемань М.: Матеріяли для ортофавни України і йогож: Зооґеоґрафічні райони України.

— **Памятники у чужинців.** Спеціяльний чеський комітет у Празі пропаґує сильно культ найбільшого чеського композитора Сметани. З тою метою виходить повне видання його творів, при чому до першого тому ввійде „Продана наречена" з перекладом на всі важніші мови. Українські компетентні кола повинні подбати, щоб до того тому ввійшов також український переклад „Проданої нареченої", яка свого часу мала такий успіх на сцені львівського українського театру під дирекцією И. Стадника. Крім того на площі Масарика у Празі буде здвигнений в короткому часі памятник Сметани. — У Відні буде відслонений на днях памятник Люеґера, заслуженого христ.-суспільного діяча й довголітнього посадника міста. — З того приводу відбудуться в столиці Австрії великі паради й маніфестації християнських суспільників і націоналістів. — Дня 7. ц. м. буде відслонений памятник у честь героїв війни в Меджіді (Добруджа). В святі бере офіціяльну участь не тільки румунське міністерство війни і закордонних справ, але також спеціяльна делеґація Югославии.

— **Страйк на Індоевропейському телеграфі.** В Льондоні істнує Індоевропейське телеґрафне товариство, що має величезні телеґрафічні лінії по всьому земному ґльобі. Одна така лінія веде до Азії через Польщу й Україну та СРСР. На цілій лінії в СРСР почався страйк усіх телеґрафічних робітників. Робітники домагаються поправи свого матеріяльного положення. Головна управа Індоевропейської лінії, що веде через територію СРСР аж до перської границі, находиться в Москві. Страйкуючим дають матеріяльну допомогу радянські професійно-робітничі орґанізації. Наслідком страйку перервані на тій лінії телеґрафічні звязки цілої західньої Европи з Азією. Найбільше відчуває цей страйк Англія, що втратила таким чином найкоротший звязок з Індіями. Вона комунікується тепер при допомозі морських каблів, що йдуть через Ґібральтар або аж поза полудневу Африку до Індій.

— **Студентки і військове навчання в СРСР.** Центральний Виконавчий Комітет СРСР. видав постанову про введення обовязкового військового навчання для студентів і студенток високих шкіл. Представник Тел. Аґенції Рад. Союзу звернувся до військових кол за вияснення, як належить розуміти військове навчанням студенток. На запит дістав таку відповідь: Студентки Високих Шкіл обовязані до військового навчання на рівні зі студентами. Табору студенти не будуть відбувати, тобто не будуть йти на вправи до касарень, та їх буде висилатися на практику до тилових установ Наркомвійськмору на основі особливих вказівок Реввійськради СРСР. Студентки, що відбули військове навчання не дістануть звання командантів червоної армії, а в часі війни їх будуть використовувати як інжинірок, лікарок тощо в військовому промислі, санітарних установах та в инших тилових орґанах червоної армії.

— **Димісія Тухачевського.** Московська Революційно-Военна Рада (Реввоенсовет) мав звільнити Тухачевського зі становища начальника ґенерального штабу червоної армії. Тухачевський — один з найталановитших червових ґенералів. Славний він передовсім з орґанізації протинаступу червоної армії в 1920 р., коли то вона під його проводом від Київа гнала польську армію аж під Варшаву. Тухачевського мали звільнити нібито за опозиційні політичні погляди та за симпатії до партійної опозиції. Дехто подає за причину до звільнення інтриґантську політику Каменева (б. полковника ґенштабу царської служби, а тепер червоного ґенерала, тому не можна його мішати з визначним комуністом і союзником Зіновєва Каменєвим), яку він вів із соперництва проти Тухачевського в Революційно-Военній Раді. Каменев мав би стати наслідником Тухачевського на становищі начальника ґенерального штабу.

— **Фінанси чеської комуністичної партії.** Праська ґазета „Народні Праве" подає інтересний біляно фінансового положення в ЧСР. В ньому є між иншим і фінансовий стан чеської комуністичної партії. На утримання 184 секретаріятів і на пропаґанду витрачено 9,2 мілїонів корон. Недобір політичних видавництв виносив 1,6 мілїона чеських корон. Кошти інформації коштували 1,8 мілїона корон. Всі видатки виносили за останній рік 11,6 мілїонів корон, а цілий дохід партії виносив у тому році 5,05 мілїонів. Отже ріжницю в сумі 7,55 мілїонів ч. корон мусів хтось покрити. Покрила її очевидно Москва.

— **Фірма Юлій Майнль**, уладжує з приводу Східних Торгів пробне варення кави дня 6, 11 і 14 вересня ц. р. у філії Львів, вул. Академічна 2а, як також дня 8, 11 і 13. вересня ц. р. у філії Львів Панська 12, на яке ласкаво запрошує Шановну Публику.

# Дописи.

**Бережани.** (*„Великий день" на сцені. — Заборона памятника полеглим*). В селі Рай під Бережанами виставлено 29. серпня відому драматичну поему Романа Купчинського „Великий день". Поема зробила велике враження на глядачів селян. Було й багато інтеліґенції з Бережан. Виставу уладив селянський аматорський гурток у Раю.—Громадянство Бережан хотіло поставити памятник нашим полеглим героям у світовій і визвольній війні. Проєкт, на примуд гарний, представляє з себе масив зі скриньок з під гарматніх набоїв і самих набоїв, з яких горішній набій розірваний у виді хреста. Автором проєкту, про який фахові кола висказуються з найбільшим признанням, є бетоняр-робітник. Памятник мав бути здвигнений з заліза-бетону. На жаль, і староство і воєвідство, а вкінці й міністерство внутрішніх справ у Варшаві проєкт відкинуло!

# З політичної орґанізації.

**Віче У. Н. Д. О. в Холоєві.**

„Свобода", орган Українського Нац.-Дем. Обєднання, повідомляє:

Дня 29. ц. м. відбулося в Холоєві радехівського повіту всенародне віче, скликане заходом місцевих громадян, членів У. Н. Д. О. На віче прибули делегати Повітового Народнього Комітету в Радехові в особах о. д-ра Пелліха і адв. д-ра Селезінки.

По відкритті віча красномовною промовою о. Мирона Коритка вибрано президію, до котрої увійшли: о. Вол. Пелліх, Василь Олійник і Степчишин. Реферат про політичне положення українського народу виголосив делегат Центрального Комітету У. Н. Д. О. зі Львова п. Ол. Черкаський. По переведеній дискусії, в якій між иншими говорили о. Мирон Коритко, д-р Селезінка і студент Іван Коритко, наради покінчено. Останнє слово виголосив д-р Вол. Пелліх, підчеркуючи значіння політичної орґанізації на місцях. Відспіванням „Ще не вмерла" закінчено віче.

Зазначити належить незвичайну увагу, з якою присутні селяне прислухувалися промовам. В салі, призначеній на 400 осіб, мусіло знайти приміщення поверх 700. Ті, що не могли дістатися до салі, прислухувалися крізь відкриті вікна і двері. Хоч віче було призначене головно для самого Холоєва, прибули на нього також селяне з Полонични, Нестанич, Незнанова, Бабич, Дмитрова і Павлова. Було теж трьох священиків, хоч це була неділя.

# Господарське віче в Угнові.

Велике економічне віче в Угнові, повіт Рава Руська, відбулося заходом угнівської філії т-ва „Сільський Господар" дня 12. серпня ц. р. в годині 12-ій в полудне у великій салі читальні „Просвіти". На віче явилося понад 250 селян і около 50 інтеліґентів (священики, учителі і студенти). Як делеґат матірного Т-ва „Сільський Господар" у Львові прибув зі Львова урядуючий тепер віцепрезидент „Сільського Господаря", п. інжинір Юліян Павликовський.

Віче відкрив голова філії о. Пантелеймон Скоморович, парох в Диниськах. У склад вічевої президії вибрано: о. Пантелеймона Скоморовича, о. Івана Говду, пароха в Угнові, п. Кумусінського, рільника з Домашева, п. Теодора Решетила, студ. медиц. і п. Володимира Петришина, канд. адвок. як секретаря.

По господарсько-освітнім та орґанізаційнім рефераті п. інж. Павликовського і по рефератах п. інж. Корнила Целевича, члена філіяльної ради, про сучасне господарське положення і про потреби рільничого населення Угнівщини, та п. Теодора Решетила, отворив предсідник дискусію, в якій живо забирали голос селяне і міщане. Всі забираючі в дискусії голос звертали увагу на сьогорічний неурожай і неудачу сінокосів з причини зливних дощів і слот.

На закінчення ухвалено резолюції, в яких подано економічні вимоги й постуляти українського населення угнівського повіту.

сти своїх воєнних союзників від американського капіталу з одного боку, а з другого причиняючись до політичного й економічного двигнення побідженої Німеччини, — так сказатиб — в ролі обсерватора в останніх літах перейшла до ділання. Англійська дипльоматія в першу чергу постановила добитися стабілізації на европейському Заході. Ті спроби, починаючи від генуенського „Treuga Dei", повторялися постійно, поки не довели до Льокарна, а тепер не увінчалися наділенням Німеччини (поки-що комісією) постійним місцем в Раді Ліги Націй. Вічний німецько-французький конфлікт звільна притихає, а непоборна німецько-французька ненависть вигасає. Франція здобула гарантію своїх східних границь, а Німеччина своє становище в европейському концерті. Що більше! Намічаються шляхи німецько-французької економічної співпраці, навіть створення німецько-французького економічного бльоку.

Другим етапом є змагання англійської дипльоматії до вирівнання німецько-польських противенств. В тому напрямку виринула думка дозволити Польщі на окупацію Литви і добуття безпечного доступу до моря через Мемель у заміну за зворот Німеччині Данціґського коридору і Гор. Шлеська. Розуміється, що в рішаючій хвилі Англія і Франція з тяжким серцем згодяться також на приєднання Австрії до Німеччини.

Після усунення німецько-французьких і німецько-польських противенств матиме Англія устабілізовану зах. Европу, звернену ворожим або щонайменше байдужим (Німеччина) фронтом до Рад. Союзу.

Одночасно Англія переводить мобілізацію пригожих їй сил в цілому світі. В Китаю разом зі Злученими Державами підтримує антирадянських генералів-диктаторів проти „християнського" ген. Фенга і його „національної армії" та кантонського війська, організованого комуністами. На европейському континенті і в Америці йде спішне гуртування російської й української еміграції. В себе, на британських островах, уряд Болдвина зручно проволікає гірничий страйк.

Справді, той страшний, небуваний досі страйк, який був вимірений комуністами в саме серце капіталізму, сьогодня є не менше страшною зморою страйкуючих робітників. Англійське робітництво, яке мало захитати, а може й повалити могутність буржуазної Англії, сьогодня найшлося в безвихідному становищі. Уряд Болдвина зручно вмив руки, відсилаючи робітників до власників копалень, бо — мовляв — це справа тільки між роботодавцями і робітниками. Зновуж власникам копалень наказано триматися різко відмовно у відношенні до домагань робітників. Одночасно уряд Болдвина перевів у парляменті закон про 8-мигодинний день праці замісць дотеперішнього 7-мигодинного.

Через продовження страйку Англія щоденно втрачає грубі міліони, але це дрібниця. Головна річ не у втратах держави й англійських капіталістів, але у виснаженні робітництва. Ось головна мета. І справді страйкуюче робітництво зїло вже всі, довгими літами призбирані фонди, не лише свої, але й значну частину фондів німецького робітництва. Вдобавок страйкарі витягнули ще й значні капітали від радянського робітництва, себ-то від Рад. Союзу. А англійська дипльоматія, якій це було на руку, ще й по макіявельськи обурювалася та протестувала проти присилки грошей з Рад. Союзу. Сьогодня страйкуючі робітники фактично програли справу на цілій лінії. Колиб англійський уряд чи власники копалень зробили робітництву хоч якусь дрібну уступку, щоби сальвувати амбіцію робітництва, то страйк в тій хвилі був би зліквідований. Але Болдвин змагає до того, щоби робітництво виснажити до краю і покласти його на обі лопатки для того, щоби в моменті вибуху війни



з більшовиками воно було зовсім розторощене і нездатне протиставитися воєнним подіям у користь більшовиків. Ось провідна думка уряду Болдвина.

У всіх тих англійських прийомах Америка непомітно спомагає Англію. В першу чергу вона в міцних руках тримає всіх своїх европейських довжників за винятком Англії. Американський уряд й американських капіталістів зовсім не зворушують ніякі апелі і відкриті листи Клеманса на тему ліквідації французьких чи якихнебудь инших боргів в Америці. Фрази є чужі американській психіці. Тут рішає рахунок. І той рахунок ледве чи йде по лінії звороту боргів Америці в готівці. Ні, Злучені Держави держать у руках своїх европейських довжників на те, щоби вони в рішаючій хвилі не захотіли бути занадто самостійними та щоби виконували американські прикази і накази. Замісць звороту боргів готівкою Америка прикаже своїм довжникам фабрикувати муніцію і доставляти на її рахунок фураж тим військам, що воюватимуть з більшовиками.

Годиться зазначити, що мабуть у передбаченні недалекої війни і неминучого знищення між иншим Галичини американські капіталісти спішно ліквідують свої нафтові інтереси в Галичині. Правдоподібно і місія проф. Кемерера, спроваджена урядом Бартеля і Пілсудського, прослідкувала економічний стан Польщі не так під кутом ґрунтовної реорганізації польського господарського життя, як радше під кутом засобів і видержаности з огляду на війну. Проф. Кемерер має на основі ґрунтовного досліду заявити американським капіталістам, чи Польща має дані на воєнну позичку, чи ні. І проф. Кемерер у недавніх пеанах каже, що так.

Як бачимо, англьосаський світ від обсервації останніх літ перейшов вже до офензиви у відношенні до Рад. Союзу. Правда, поки що до офензиви дипльоматичної, яка є передвістником офензиви воєнної.

Якже на те все реаґує Радянський Союз?

В першу чергу він насталює свою величезну армію, орґанізує її й реорганізує, будує й уліпшує повітряну фльоту та підготовляється і до хемічної війни. Бажаючи зберігти єдність у нутрі держави, безпощадно здавлює опозицію в лоні всесильної комуністичної партії, а одночасно незначно простягає руку до меншовиків і соціялістів-революціонерів. В останніх часах твердо переводить українізацію, щоби здобути симпатії Українців поза кордонами УСРР, та збирає в себе галицьку еміґрацію.

Рад. уряд підставляє Англії ногу, де тільки може. Крім гірничого страйку в Англії, тепер вже невдатного, зорганізовано на днях страйк на індоевропейському телеґрафі, щоби таким чином Індії і Малу Азію відтяти від британської метрополії. Одночасно в Індіях вибухли заворушення.

Рад. дипльоматія виявляє незвичайну рухливість й енерґію. Польщі зручно пропонує пакт неаґресії, переговорює в тій самій справі з балтійськими державами, шукає посередника, щоби помиритися з Румунією, Франції обіцює звернути царські борги і підвищує ставку з пропонованих 40 міл. золотом на 65 міл., в Злучених Державах робить заходи в справі свого визнання de iure і теж обіцює зворот довгів, в Китаю реорганізує кантонську армію і штовхає її до наступу проти буржуазних ґенералів.

Словом, рад. дипльоматія проявляє подиву гідну рухливість. Але треба обєктивно ствердити, що поки що вона є в дефензиві, вона тільки намагається відбивати англійсько-американські удари.

Так у загальному представляються підготування двох велитнів до ґенеральної розправи. **Ф. ф.**

# З українського Закарпаття.

**Чехізація і кольонізація. — Протиукраїнський курс. — Не даємося!**

*Ужгород, 30. серпня 1926.*

Розгосподарились Чехи на нашій землі... Зробили собі з нашої країни кольонію, зломивши всі міжнародні зобовязання, на основі яких Підкарпатська Україна мала мати в рямцях Чехословаччини широку автономію. Від часу, як ми прилучилися добровільно до чсл. держави, настав у нас нечуваний господарський визиск та експльоатація нашого добра, а в слід за тим пішло поневолення в політичній і культурній ділянці.

Над нашим шкільництвом нависли чорні хмари. Для кількоро дітей чеських зайдів урядовців закладаються масово чеські школи, а де й таких дітей нема, то для дітей жидівських і мадярських лихварів, які живуть виключно з наших людей, а за те відвдячуються так, що свої діти виховують у чеській державній мові. В останнім часі насилають сюди чимраз більше і чеських учителів, які вчаться на місячних курсах нашої мови і з таким знанням приходять до нас, аби чехізувати наші діти. Недавно був плян счехізувати й нашу взірцево ведену ґімназію в Берегові — знов таки за підшептами жидівських і мадярських елементів міста. Цим разом одностайний опір комітету батьків і цілої нашої суспільности примусив чеських шовіністів відступити від того пляну. Чи надовго, не знати. Як виглядають такі „чеські" школи, видно найкраще по ужгородській чеській ґімназії, в якій понад 80 проц. дітей творять Жиди!

Про уряди нічого й казати. Всюди насаджуються чеські леґіонери, яких тут тьма-тьменна. Вони й представляють у нас усю владу. Нечисленних наших людей усувають під ріжними притоками, а головно при іспитах з чеської мови, які для наших урядовців обовязкові. Натомісць урядовці-Чехи зовсім не потребують здавати іспиту з нашої мови.

В соціяльній ділянці не краще. Між широкими масами нашого народу нужда й голод, але Чехам це байдуже. Вони кольонізують своїми леґіонерами нашу землю, не гірше як Пілсудський своїми. Увесь промисл, як також торговля, у нас в руках Жидів, Мадярів і Чехів, бо наш чоловік за ніяку ціну не дістане концесії. І так всюди. Обсіли нас, що й нікуди обернутися.

Що більше! Супроти Українців приноровлюється явно терор, а навіть провокації. На кожному кроці ходять і слідять наших людей, бо Українець ідентичний тут з державним зрадником. Хотілиб нас зовсім зломити і зїсти, але все те понад їх сили. Хіба поломить собі зуби, а овочі тої політики покажуться щойно згодом. Що все те не вийде Чехам на здоровля, більше як певне.

Як не тяжко нам, а всеж таки ми не даємося. Наш відпір зростає чимраз більше, зростає з дня на день стихійно й національна свідомість у масах. Це запорука, що ми відобємо всі замахи на наші права й нашу волю, як тільки станемо солідарно й разом проти чеських експльоататорів і шовіністів. Під впливом чеських посягань приходить у нас до порозуміння всіх відповідальних груп в язиковій области, що матиме далекосяглі значіння, бо від тепер Чехи не могтимуть говорити, що ми самі не знаємо, якої мови і якого правопису уживати в школах і урядах. Дальшим етапом у нашій боротьбі проти чехізації треба вважати оснування „Шкільної Матки Русинів", загальні збори якої відбулися в Ужгороді дня 16. серпня ц. р. Вибраний виділ цієї установи (голова: д-р Мих. Бращайко) дає запоруку, що вона забереться вміло до оборони нашого загроженого шкільництва. Новій установі бажаємо якнайбільших успіхів у її праці. **є**

# Під румунським ярмом.

**Теперішній стан шкільництва.**

До чого довела нівеляційна політика боярської Румунії усі національні „здобутки Українців на Буковині видно найкраще на шкільному полі.

Перед румунською окупацією в 1918 р. було на Буковині 216 чисто українських народніх шкіл мішаного типу. Крім того було 300 народніх шкіл инших національностей, з того 179 румунських, а решта німецьких і инших. Українських школярів було 45 тисяч, а всіх національностей 112 тисяч. Разом було в тих школах 2 тисячі учителів, а в тому 873 Українців. На 15 середніх буковинських шкіл було 5 українських ґімназій, учительська дівоча і дві хлопячих семинарії. Разом було 8 українських середніх шкіл. В них училося 3.050 учнів, при 150 українських учителях. На черновецькому університеті було чотири українських катедри.

В 1926 році не було на Буковині вже ні одної української школи. Всі університетські катедри, ґімназії, реальна школа, семинарії, ремісничі школи (Сторожинець, Кошиці, Вижниця) щезли як водна піна. Учительство переважно поганяли зі служби або поставлено його в такі умовини, що воно задля куска хліба стало покірно і з тяжким трудом на послуги румунської культури і румунізації.

В 1925 р. заініціювали буковинські Українці між населенням велику петиційну акцію в шкільній справі до найвищого румунського суду. Зібрані на петиціях підписи тисячів українських селян не зробили на румунську Теміду ніякого враження, бо вона на все сліпа, не виключаючи і справедливости. Українську мову зволили жреці боярської Теміди терпіти тільки як помічну при румунізації української дітвори.

Та прийшла доба Авареску і його політики. Міністром Буковини став один з буковинських румунських діячів Дорі Поповіч. Деякі легковірні споміж Українців думали, що може відносини на шкільному полі зміняться. І дійсно Поповіч відразу попризначував нових шкільних інспекторів, але між ними ні одного Українця. Перед самими виборами уряд Авареску видав розпорядок, на основі якого по всіх українських недавно школах заведено по дві години української мови. Вслід за тим розпорядком пішло пояснення, що робиться це тимчасово і що вчити треба так, як цього вимагають обставини.

По виборах і по побіді при допомозі між иншим також українських голосів вийшов зовсім протилежний розпорядок, що звучить між иншим так: „руська" (щось на зразок польської термінольоґії!) мова вводиться не як предмет навчання, а тільки можна нею покористуватися для переходу учнів з домашньої мови на державну